

СТАНОВИЩЕ

**От доц. д-р Соня Тотева Женкова, дм
Медицински университет - София,
Катедра по психиатрия
Директор на Държавна психиатрична болница за лечение
на наркомании и алкохолизъм**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор“
съгласно Заповед № 1268/30.05.2013 г. на ЮЗУ „Неофит Рилски“

в област на висше образование   **Социални, стопански и правни науки**

Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“

Автор: Десислава Асенова Иванова

Тема: Обучение в компетентности за справяне с проблема съзависимост.

Научен ръководител: доц. д-р Стоил Мавродиев

Представеният дисертационен труд се състои от 181 стр., включително библиография и приложения на методическия инструментариум. Разработката е онагледена с 27 таблици и 22 графики. Библиографията съдържа 123 заглавия, от които 80 на кирилица и 43 на латиница.

Докторантът е извършил значителна по обем работа, като е проучил 123 литературни източника, по-голямата част от тях на кирилица. В областта на зависимостите няма много проучвания в България, така че анализът на достъпната литература сам по себе си е съществен принос.

В първата глава авторът е описал теоретичната постановка на проблема и анализира понятията зависимост, съзависимост и др., както и различните подходи за психологично консултиране на зависимия и

неговото семейство. Детайлно е разгледана динамиката на семейните взаимоотношения при наличие на зависимост.

Глава втора представя дизайна на изследването. Целите и задачите са представени от автора конкретно, подборът на целевите групи е прецизен, както и изборният инструментариум.

В научния труд се пробира и модифицира програма, състояща се от две части:

- ✓ Образователна част;
- ✓ Преодоляване на съзависимостта.

Авторът сравнява получените резултати от използваните методики, при първоначалното и повторното психологическо изследване, което представлява съществен научен принос.

Според мен дисертационният труд, разработен от Десислава Иванова има съществени и безспорни приноси, които могат да се очертаят по следния начин:

1. Анализът на съвременна научна литература и настоящата ситуация в България по отношение употребата и злоупотребата с психоактивни вещества е изключително актуална тема, която твърде малко изследователи проучават.
2. В резултат на обучението в компетентности за справяне със съзависимостта, проведено с майките от експерименталната група, се установяват значими различия при второто изследване в сравнение с първото по отношение на изследваните психични състояния. Налага се изводът, че съзависимото поведение може да бъде интервенирано ефективно при групова работа, насочена към формиране на по-ефективни копинг-стратегии.
3. Авторът доказва работна хипотеза № 1 и частично доказва работна хипотеза № 2, като разкрива взаимосвързката между предпочитаните от съзависимите копинг-стратегии (модели за справяне) и нивата на тревожността, депресията и стресовата симптоматика.
4. За първи път в България е проведено обучение със съзависими (майка на зависими лица), чрез което са формирани компетентности за прилагане на по-ефективни модели за справяне със съзависимостта. Получени са емперични данни, които потвърждават ефективността на обучението.
5. Изведени са обобщения и препоръки от практическата работа със съзависимите, които могат да бъдат използвани като основа при бъдещи изследователски програми за справяне със съзависимостта,

а също така да служат като методическо ръководство за обучение. Това е безспорен принос с практическа насока.

Дисертационният труд е лично дело на Десислава Иванова, която има над 20-годишна практика в тази област, няколко специализации у нас и в чужбина и участия в международни проекти.

Авторефератът и справката за приносите отразяват действителното съдържание на дисертационния труд и го представят по адекватен начин.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на тема „Обучение в компетентности за справяне с проблема съзависимост“ разработен от Десислава А. Иванова е посветен на изключително значима в теоретичен и практически план тема и притежава безспорни приноси. Всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемото жури присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ на Десислава Иванова .

03.06.2013 г.

Изготвил становището:.....
.....
/доц. д-р Соня Тотева Женкова дм/